

Передплата

на «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі тисля до 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника. — Експедиція місцева в Агенції Ляндовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 15 кр. від стрічки.

Рускі школи в Галичині.

(?) Недавно скінчив ся шкільний рік; шкільна молодіж розїхала ся домів, щоби відпочати по цілорічній праці; але небавом руским родичам насуне ся знов питання, де посилати свої діти? Тим то мабуть не буде лишнім в сій хвилі подати огляд, які ми маємо школи в Галичині, в котрих наша молодіж могла би побирати науку в рідній своїй мові. Обмежимо ся тут на середні і народні школи.

На полі середнього шкільництва мають Русини 8-класову руску гімназію (академічну) у Львові (без приготавляючої класи), котра до недавна ще була однією рускою гімназією, 8-кл. руску гімназію (II) в Перемишлі (від двох літ повна гімназія з приготавляючою класою) і п'ять руских класів гімназійальних з приготавляючою класою в Коломиї під управою окремого управителя. З новим роком шкільним (1897/8) буде там шість класів, а, як зачуваємо, дотеперішній управитель руских класів буде небавом іменованій директором рускої (II-ої) гімназії коломиїської і вести ме її самостійно. Тим способом мало що не тисяч руских хлопців мало нагоду побирати гімназіяльні науки в рускій мові (в усіх реальних школах галицьких викладовий язык є польський). Всі ті гімназії, треба примітити, удержувані державним фондом.

На полі народного шкільництва, удержуваного краєвим фондом, маємо лише одно-дво- і трикласові школи з руским языком викладовим, але годі перевірити, в котрих то сих школах руский язык викладовий, позаяк ц. к. Рада шк. кр. подає лише загальне число тих шкіл в щорічній справозданю для кр. сойму, але тих шкіл не поіменовано ані в тім справозданю, ані в урядовім пематизмі не означено при школах викладового языка. Справозданє ц. к. Ради шк. кр. о народних школах за р. шк. 1895/6 на 3672 чинних шкіл показує 1816 шкіл з руским языком викладовим. Се, як сказано вже, лише одно-дво- і трикласові школи. З 4-класових шкіл є лише мішана школа (хлопців і дівчат разом) ім. Маркіяна Шашкевича у Львові, удержувана фондами міста. Тим способом руска молодіж міщанська не має спроможности побирати науки в народних школах 4—6-класових в своїй рідній мові. Чи на сю неперечну подію поглянемо з становища педагогічно-дидактичного, чи з національно-політичного, мусимо се назвати різким покривдженем рускої народности і рускої шкільної молодіж в Галичині і мабуть ніхто об'єктивно думаючий не зможе нам сего заперечити. Коли Русини нераз упоминали ся о усунені сего покривдження, відсилено їх на адресу громадских рад, котрі удержують народні школи і задля того мають рішати о викладовім языці в тих школах. Склад тих рад не робив Русинам ніяких виглядів на успішне поагодженє їх шкільних потреб, а довголітня тяганина з львівською радою мійською аж до віденьського трибуналу в справі заведеня мійської рускої школи ім. М. Шашкевича відняла їм всяку охоту, звернути свої змагання на вказану адресу.

Не лишало ся Русинам нічого іншого, як звернути ся на іншу адресу, іменю до центрального правительства і домагати ся заснованя з державних фондів народних шкіл 4-класових в формі взірцевих шкіл при учительських семінаріях. Міністерство Штремаєра скорше вволило домаганю Русинів і заснувало у Львові при учительській семінарії мужескій 4-кл. руску взірцеву школу мішану (лише 4-та класа була розділена на класу для хлопців і окрему класу для дівчат), а відтак прибула і 5-та та 6-та класа при тій школі для дівчат. Тодішній управитель сеї школи умів подбати о се, щоби опісля для 5 і 6-ої класи не стало дівчат і ті класи перестали наслідком того існувати. При тернопільській і станіславській семінарії позволив міністер Штремаєр заснувати по одній рускій класі т. зв. вандрівній (себ то поступаючій з кожним роком висше).

За намістникованя гр. Баденього вспіли рускі послы в раді державній в 1892 р. ввєднати отворенє окремої рускої школи взірцевої для дівчат при женській семінарії учительській у Львові, розширенє станіславської і тернопільської класи рускої на 4 кл. рускі школи взірцеві, заснованє такоїж рускої школи при учит. семінарії в Самборі і Сокалі (та останна входить в житє з роком шк. 1897/8). Тим способом досягнули Русини 4-кл. женську школу взірцеву у Львові і 4-кл. мужескі школи взірцеві у Львові, Тернополі, Станіславові, Самборі і Сокалі в роках 1879—82 і в 1892—96 рр. Школи ті, котрі вдоволяють педагогічно-дидактичним і національним потребам рускої молодіж мійської, можна уважати яко Minoritätsschulen і ті домаганя, яких Русини не могли досягнути від автономічних властей, заспокоєно коштом державних фондів.

В промислових школах (а є таких у східній Галичині дві: державна школа промислова у Львові і державна школа деревного промислу в Коломиї) руска молодіж не тільки не побирає науки своєї мови, але й релігії. До III-ої секції ц. к. Ради шкільної кр. (промислової) не входить ні один з членів-Русинів і тим способом рускі члени Ради шк. кр. не мають навіть нагоди ані спроможности указати на потреби рускої молодіж в школах промислових.

Від року 1893, коли частина руских послів уважала потрібним перейти в опозицію і яко ціль своїх змагань поклала «засначуванє невдоволення», відколи стали розтягати ся серед т. зв. загалу глумливі оклики: «овва! що там паралелька! що там якась шкілька!» спинила ся дальша акція що до руского шкільництва. Міродайні сфери, почувши такі глумливі оклики з табору руских опозиційників, подумали собі мабуть, що нема чого квапити ся з засновуванєм дальших руских шкіл в Галичині, коли они не мають нібито вартости для руского загалу і тимто соймове внесенє п. Вахнянина о заснованє рускої гімназії в Коломиї відложено ad calendas graecas.

Тимчасом гарний розвиток руских гімназій в Перемишлі і Коломиї, а також і 4-кл. руских шкіл взірцевих міг упевнити всякого не засліпленого хоч би навіть опо-

зиційника, що ті школи мають таки важне і тривке значінє для руского народу, а можуть они бути байдужими або осоружними хіба для наших москвофілів, котрі скорше пішлють свої діти до польських або німецьких, як до руских шкіл.

Між руским загалом почав щораз більше промочувати собі дорогу сей погляд, що шкільництво є головною підвалиною національного розвитку і що «чії школи, того будуччина». Сей погляд викликав потребу дальшої акції Русинів на полі шкільництва, про котру децю скажемо иньшим разом.

Процес

проти Бойчева, Новеліча і Василєва

Curriculum vitae двох головних фігур процесу є дуже характеристичне. Бойчев є сином звичайного розбишаки, що жив літами з рабівництва по дорогах і гостинцях. Вихований в школі юнкерській в Софії; уродливий і бистрий, звернув увагу кн. Баттенберга. Відплачуючи ся добродієви невдячностю, належав до сприяжєня против князя. За панованя кн. Фердинанда зробив кар'єру. Спільник Бойчева, префект поліції Новеліч, родом Італієнець, прибувши до Болгарії, був вахмістром у східній Румелії. Опустивши службу, належав яко акробат до циркової трупи. Відтак вступив в ранзі офіцера до болгарської армії, а вскорі дезертирував. По кількох літах появил ся яко двірський кур'єр, аж в кінці бувший акробат і недавній дезертир заняв зовсім високе становище префекта поліції в Філіппополі.

Процес розпочав ся минувшого вторника, при великій участі публичности. Була в сали також жінка Бойчева; стрійна, в капелюсі з цвєтами, в білих рукавичках, витає з успіхом знайомих. Поведенє обох братів Бойчевів викликає сенсацию. Обжалований ротмістр війшов на сацию, убраний з вибагливою елеганцією, з стяжкою медалю хоробрости на грудех. З кишені чорного сурдута виглядає старанно звинена хусточка; на руках нові жовті рукавички, вуси підчесані з кокетерією. Братя декотрі уступив акту обжалованя приймають сьміхом; ні на хвилю не тратять певности себе і свободи. Жінка Бойчева вибухає сьміхом при натяку, що чоловік її шукав і найшов ратунок перед доганами в багатім подружжю.

Другий обжалований Новеліч є противно дуже пригноблений; на перше питанє председателя відповідає лиш рухами голови. За обжалованими стоїть трєх жандармів з найженими багнетами. По переслуханю ад генераліа промовив Бойчев до одного з офіційрів: «Нині не можеш ще зі мною говорити, але з певністю будеш міг заєтра або позавтра».

Перший день розправи обняв переслуханє двох головних обжалованих, Бойчева і Новеліча. Новеліч потверджує цілий акт обжалованя, перечить лишє, будьто би сам приложив руку до убийства. Перед і по злочині говорив єму кілька разів Бойчев, що треба конче положити конець скандалам перед княжою палатою. Новеліч припускає, що коли повіз задержав ся над рікою, Анна ще жила і що доперва тоді Бойчев задусив єї руками. Імовірно однак Бойчев і Новеліч удусили жертву перед тим на гостинці, коли хотіла ратувати ся утечию. Коли софійські

днівники почали заміщати поголоски о убийстві, Бойчев на питанні Новеліча, дорадивив йому, аби уложив поліційний акт, стверджуючий, що Анна Сімон виїхала до Відня. Новеліч сповнив раду при допомозі властительки нічної кавярні.

Бойчев перечить усе, о ніч не знав, о ніч не чув, ніяких поручень не давав. Плаща цивільного, котрий лежить на судовім столі, ніколи не носив. О перстень знає лише тільки, що один з них украла йому Анна. Новеліч просив його о затушованні справи. Ніколи не говорив, що хоче усунути Анну, ані що сего бажає собі двір. Критичного вечора товаришив княгини на прохоті, потім вернув додому. Також фіякери не говорив, що треба на приказ князя убити Анну. Не писав ніколи до Анни, ані до її вітця; того вітця навіть не знав. Анні не давав средств на житє, тільки від часу до часу дарував менші квоти. На питанні предсідателя, чи пізнає фотографію Анни, відповідає холодно: «Цілком природно!» Бойчев признає лише, що поручив Новелічови, щоби запобіг сцєнам перед палатою. Правдоподібно Новеліч замордував Анну, позаяк хотіла утечи, коли старано ся вивести її в повозці з границь краю. Новеліч хотів в сей спосіб мабуть прислужити ся Бойчеву.

Підчас зізнань Бойчева Новеліч перехрестив ся кілька разів.

Богдан Василев, жандарм, признає ся до цілої вини. Твердить однак, що доперва тоді пізнав грозу положення, коли Анна Сімон вискочила з повозки, кличучи о поміч.

Другого дня процесу, нїм ще почала ся розправа, попросив Бойчев до вязниці зашитника жандарма Василева, дра Скриковского і просив його, щоби яко бувший австрійський офіцер на честь і совість сказав йому, яке вражінє робить его поведєнє на трибуналі і на публичности. Адвокат відповів: «Можу тільки лише сказати, що если вражінє то не змінить ся, будете з певностию повішені». Бойчев захитав ся мов громом ражений, по хвили однак опанував себе і закликав: «Як то, алеж я невинний». Скриковский додав: «Если цїните уніформ, який носите, если не забулисьє о численних відзнаках, які ви одержали, если любите свою жінку, признайте ся до вини, а судії будуть принаймєнше могли примінити лагодячі обставини». Бойчев закінчив розмову словами: «Не могу!».

Підчас розправи Бойчев заховав дальше холодну кров і свободу. З зізнань численних свідків виходить, мимо упертих зізнань обжалованого, що Бойчев був в Будапешті у вітця Анни; дальше, що ніч пошлюбну провів в її мешканю.

Слїдує переслуханє свідків.

Вісти політичні.

Цісарське розпорядженє про задаткові кредити до бюджету, подані з «Wiener Ztg.» в останнім числі нашої часописи, а між тими і про кредит для цілейської гімназії на рік 1896/7, взаглядно про дальше удержанє для словінсько-німецької гімназії, розрухало наново цілейське питанє. Німецькі часописи удають розчарованє. Они думали, що по знесеню гімназії паралельні класи лише так довго будуть існувати, поки остатні ученики знесеної гімназії не покінчать своїх наук, а тепер довідують ся, що для них має і на дальше подбати ся. Німецькі часописи невдоволені думають, що Словінці можуть лише радіти. Се, правду сказавши, є великою пересадом, коли не цілковитим перекуренєм фактів. По нашій думці тяжкі сумніви міністерського рішеня зовсім не альтеровані додатковим кредитом. Бар. Гавч зніс утравістичну низшу гімназію, а для учеників тож підбав провізорично тим способом, що злучених в окремі класи причепив їх до цілейської гімназії німецької. Колиб се рішенє було дефінітивне, то крок міністра не був би сумнівний, бо се все одно, чи словінські ученики будуть побирати науку по словінськи в окремій гімназії, чи в рівнорядних класах. Противники цілейські попалиб з дощу під жолобок. Але не треба забувати, що сей розпорядок є лише тимчасовий, а переміну того розпорядку в дефінітивний стан робить ся залежним від порозуміння обидвох народностей в Стирії, т. є. від угоди Німців.

В сій постанові лежить вся неприхильність

міністерського розпорядку, бо нема найменшого сумніву, що стирійські Німці, як давнїше так і тепер не покажуть ся прихильними для Словінців і що треба буде Словінцям знов довго бороти ся, поки дібуть ся свого права. Ціла та нова кампанія відпала би, наколиб міністерство було полишило утравістичну гімназію, а розпорядженєм постарало ся о додатковий кредит для неї, як се тепер зробило для безіменних словінських класів гімназійних. Се була найпростїйша дорога, а се дає багато думати, що тої дороги не вибрано, лише рішено ся за знесенєм школи. Не без значіння й се, що в міністерськїм рішеню говорить ся про потребу словінсько-німецької науки гімназійної «в полудневій Стирії», отже не в Цілей, що натякає на замір міністерства при дефінітивнім рішеню сеї справи вибрати инше місце для словінської школи, а проти такого перенесення висказали ся рішучо провідники Словінців на остатнім зібраню. З того погляду подана вчера вість про додатковий кредит не може розвіяти сумнівів в славянських кругах.

До «Agrarier Tageblatt» у пише віденьський кореспондент про заміри міністерства гр. Баденського от що: «Цілю теперішньої внутрішньої політики австрійської є переведенє повної національної рівноправности (чи також і Русинів? — Ред.), а програма правительства в засаді вже готова. Лише що до способу і методи, що до зверхньої форми переведеня думає правительство, що повинно числитися з природною чутливостію тих елементів, котрі держали керму аж до хвилі вступленя Чехів до ради державної. Коли не можна буде досягнути порозуміння, коли Німці не схотять взяти участі в великій ділі внутрішньої палінгенезис, тоді правительство буде уважати себе парламентарним правительством славянсько-автономістичної більшости і яко таке переведе свою програму. Незгіднє є також з фактами тверженє, мовби у внутрішніх відносинах було цілковите замішанє. Так представляють річ Німці, але се є зовсім природною проявою, що хвилі публичної дискусії зворушив так сильно зворот, не споводований насильно гр. Баденім, але відповідний ситуації витвореній парламентарними виборами, отже скорше чи пізнійше неминучої. Спокій зовсім не вернув би, хоч би на місце гр. Баденського прийшло конституційно-німецьке правительство. Навпаки, неуправлена борба німецьких проводирів о привилєї була би дитячою играшкою в порівнаню до боротьби, яку підняли би Славяни в обороні своїх нехтованих справедливих прав. Що конституція мусить бути переміненна, що не може она бути дальше заборомом німецької преподеранції, се річ певна. Стане ся, що мусить ся стати». Ті самі гадки висказали ми недавно у вступній статі нашої часописи з нагоди рознесених вістей про уступленє міністерства гр. Баденського і про наслідників его гр. Мервельда і т. п.

В звязи з провідною гадкою тих виводів стоять вісти, подані в деяких часописах, що гр. Бадені має предложити проєкт закону языкового. Про ті вісти заговорили зараз «Narodni Listy»: «З німецького табору воєнного чуття чотири оклики бові против гр. Баденського: 1) знести языкові розпорядженя, 2) геть з Баденім! 3) утворити німецьку курию народну в чеськїм соймі, 4) видати языковий закон для Чех. Ми Чехи не маємо нічого против законодатному управлінню языкової справи в наших краях, лише ми клали все вагу на те, щоби се стало ся *крайовим* законом, а ніяк державним, позаяк та важна справа тикає ся єдине країв чеської корони, а зовсім не обходить инших Німців австрійських. Але Німці ніколи не хотять управління языкової справи в соймах, лише в передлїтатськїм парламенті. Се було би вже першою трудністю. Языкові розпорядженя зовсім не заспокоїли нашого народу, а заподїяна нам кривда є лише в часті усунена, а позаяк теперішнє наше становище правне підпирає рішучо більшість віденьського парламенту, тому з певностию не буде там ухвалений языковий закон по думці парцеляторів чеського королівства, а навпаки дотичний проєкт закону упаде так само, як свого часу упало языкове внесенє Шаршміда. Колиж отже гр. Бадені має такий плян, нехай его підре задалегідь і кине в огонь. Був би се плян нещасливий».

Віденьська рада громадська (антисемітська) подібно як і збір християнських соціалів (антисемітів, як ми в остатнім числі подали) ухвалила резолюцію, висказуючу обуренє задля пригнобленя «свобідного вислову думок в Чехах» а заразом надїю, що «Німці в Чехах устоять побідно в накинєній їм борбі». Забувають антисеміти, що таким ходженєм помежи дощ не заслужать собі у Шенерера на патент німецькості, а хіба будуть на бичівнику тягнути тевтонський віз триумфальний Шенерера, як тепер вже підбичовують его німецькі ліберали.

В Угорщині зовсім не прояснило ся парламентарне положенє. Від кількох днів ведуть там розправу над внесенєм міністра-президента о продовженє засідань палати о одну годину, а тимчасом застановлено розправу над преміями цукровими, котрі правительство бажало конечно мати перед 1-им серпня. Дня 23 с. м., як доносить «Fremdenblatt», відбула ся в Пешті друга конференція, щоби опозицію відвести від обструкції. «Кількох видатнїйших послів з правительственного сторонництва, між иншими гр. Юлій Андраші і Юлій Рогоні підняли ся знов заходів, щоби навязати розірвану нитку компромісових переговорів. Переговори доси не довели до вислїду задля вимаганя правительственного сторонництва, щоби опозиція зобовязала ся в осєні, не спинятї провізорії новою обструкцією. Андраші сподїває ся наклонити опозицію до такої уступки. Найсильнїйшим аргументом мирних переговорів є, що обмеженє регуляміну не дає поруки против небезпеки обструкції, а задумана зміна регуляміну викликала би між опозицією таке огірченє, що з того не вийшло би ніякої користи для парламентарного трактованя угоди в осінній сесії. Образ парламентарного положеня дасть ся коротко представити, що в цілі залишеня обструкції роблять ся великі заходи, але вигляд на успіх доси доволі сумнівний».

Міністер заграничних справ гр. Голуховський виїхав в суботу з Відня до Франції. «Pol. Corr.» пише от що про сє подорож: «Гр. Голуховський їде на кілька днів до Парижа, де від якогось часу пробуває его подруга і з нею виїде до французких від. Політичного значіння та подорож не має. Очевидно, що гр. Голуховський відвідає п. Ганото, наколи сей буде під той час в Парижі. Міністер заграничних справ буде і в часі своєї неприсутности з Відня кермувати політичними справами свого ресорту. Ся замітка остатна каже догадувати ся, що ситуація на Сході зовсім не є така скріплена і певна, щоби собі дозволити на повний відпочинок. Вісти з Царгорода потверджують таке розумінє ситуації. Правда, що засіданє амбасадорів, призначене на неділю, мало заняті ся лише «редакцією» мирних прелімінарів, але у Турків не можна предвидіти, яку они в остатній хвилі схотять завести редакцію в договорі. До тогож висилка *Джевад-наші* на Крету є новою подїєю, котрої досяглість годі наперед обчислити.

Повага Європи заангажована для автономії Крети, а висилка нового мужа довіря султана зовсім на те не виглядає, щоби автономія стояла у него на дневнім порядку, навіть тоді ні, коли трийцять баталїонів редїфів, що мають єму слїдувати, були лише голубом Андреого, котрого віденьська туркофільська часопись пускає яко качку.

Француска праса поясняє подібним способом подорож міністра заграничних справ. Нема ніякого сумніву — пишуть французські дневники — що наколи гр. Голуховський стрітить ся з п. Ганото, обидва будуть розправляти про біжучі справи політичні, а між иншими про відносини між Австро-Угорщиною а Францією і Росією. Ся стріча свідчить в кождім случаю про найкрасші відносини між Австро-Угорщиною а Францією, а се згоджує ся зовсім з порозумінєм, яке настало недавно поміж Віднем а Петербургом. З президентом Форум гр. Голуховський не буде бачити ся, позаяк той буде два тижні в Гавр. Французкий амбасадор Лїозе виїхав також з Відня до Парижа на три тижні, а перед виїздом конферував з гр. Голуховським.

Hamburger Nachrichten, орган кн. Бісмарка подають замітну статю вступну про положенє в Австрії де між иншими сказано: «Нині ми мохїть насуває ся покуса, заговорити також про подїї на вічу в Хебі, де робили політику на ули-

ци, де на останку силкувалися внутрішньоавстрійські події з'ужиткувати як вивозові артикули для поправки торговельного білянсу опозиційних партій. Пожалована достойне зворушене против закона довело до репресій, до чого дійти мусіло, позаяк австрійська держава не може на се згодити ся, щоби перед ким небудь абдикувати. Можна сподівати ся, що події такі, як в Хебі, вдруге не повторять ся. Політика вивозу внутрішніх справ поза державні межі не може в Хебі повелічати ся ніяким успіхом, а розважний і холодний осуд цілої серії видатних органів німецько-державної праси про події в Хебі повинен тут вплинути в певних сферах, як відповідна липневій спекоті «зимна струя води».

Французький парламент замкнено 20 см. і тепер почали ся великі ферії, позаяк сесія тривала безнастанно від останніх ферій, то є від жовтня з малими перервами. Вислід сесії, що до практичних добутоків є так якби ніякий. Ухвалено лише два важні закони. Один з них вводить цукрові премії і вдовольє інтересам могочої групи великих промисловців; другий продовжує банківський привилей в користь великих банківців. З реформ конечних для інтересів краю на різних полях не переведено ані одної. Палата не взяла навіть під обрану знесення тайного доходу в карних справах, що вже навіть сенат був ухвалив. З бюджету не ухвалено також нічого, хоч в сім році парламент не має вже цілих три місяці робочого часу і знов треба буде оперувати бюджетовими провізорами.

За те на ново віджив панамський скандал. Слідчий судія в панамській справі замкнув слідство против обжалованих членів парламенту. Добутком слідства є висновок, щоби виточити процес одинадцятьма бувшим і теперішнім послам перед трибуналом присяжних судіїв. Оригінальну ілюстрацію до відносин парламентарної комісії в панамській справі з д-ром Корнілом Герцом подають льондонські днівники. Герц, з заводу електротехнік, приладив на прийняте делегатів парламенту штучну засідку. До салону, де мало відбуватися переслухання Герца, внесено фонограф, котрий мав усталити кожне виказане слово. Для інсталяції сего фонографа відпочив Герц речинець переслухання до 12. серпня. Позаяк комісія занехла поїхати до Бурмаве, тимто стали злишними средства осторожности, які вважав конечними завести ноторичний обманець — супротив репрезентантів французького народу.

Сербське правительство бажає перевести важні реформи військові. Король Александер приймаючи на авдієнції послів скупщини, відозвав ся до них, що заматані відносини на балканським півострові складають на него і його правительство обов'язок, дбати про безпечність держави. В тій цілі наміряє король скріпити воєнну силу Сербії і усовершити її боеву готовість, сподіваючи ся, що найде відповідну підпору серед представителів народу. Рівночасно заявив король, що реформа конституції, заповіджена маніфестом з 9. мая 1894, не може бути переведена, поки в міжнародних відносинах на балканським півострові не настане спокій.

В політичних кружках розійшла ся вість, що цар Миколай розпорядив, щоби сербський воєнний адміністрації видати 40.000 карабінів Бердана з турського арсеналу і 25 мільонів набоїв з морського арсеналу як дар від царя.

По виясненях міністра-президента Сіміча і міністра війни генерала Міковича на тайнім засіданні скупщини, для мотивованя конечности узброєння, ухвалила скупщина д. 23 см. на явнім засіданні аклямацією значні кредити. Передовсім ухвалено додатковий кредит 9,239.129 франків для покриття зроблених вже видатків воєнних. Дальше призволено 13% додаток до безпосередніх податків для дотованя т. зв. *оружного фонду*. Тим способом дотація оружно-го фонду, котра тепер виносилася щорічно 400.000 франків, піднесе ся на 2 мільони фр. Рівночасно уповажнено правительство, на основі сєї річної дотації заключити *позичку*, котра мала би бути

ужита на закупку карабінів і гармат. Сими ухвалами сповнила скупщина свій обов'язок і повинна небавом розійти ся. Розуміє ся само про себе, що край, навіщений недавно страшними шкодами наслідком повені, не в силі поносити таких тягарів.

Румунський наслідник престолоа видужав вже зовсім.

Дня 25. см. відбуде ся *Софії* велике віче прихильників Цанкова, на котрім він передасть керму партії в руки Дурева, бувшого віцепрезидента собранія. Причиною сего має бути обставина, що Цанкову не повело ся сполучити ся в одно кріпке сторонництво всіх відтінків опозиції, чого він бажав як рішучий прихильник Росії, а тим самим противник конституційного правління в Болгарії.

Мирні переговори в Царгороді мають небавом покінчити ся успішно. З Царгороду звіщають, що рішене Порти в справі управління границь зближає ся до предложення держав. Тим способом буде усунена найважнійша перепона що до заключення мира, а берлінське бюро Вольфа звіщає, що Порта заявила в вимаганій амбасадорами відповіді, що згоджує ся на таку тесальско-грецьку границю, яку предклали військові аташе заграничних держав.

Амбасадори мали на недавній конференції дістати письмenny заяву турецького правительства в справі розмеження. Урядова депеша додає, що вигляди мира значно піднесли ся в остатній хвилі. Köln. Ztg. записуючи сї вісти, додає, що завдяки постановам султана, Европа небавом буде користувати ся миром. Головна перепона для повернення мира усунена і знов є вільне поле до переговорів, котрі, відповідно волі султана, будуть ведені в тім дусі, що наконечне заключення мира є запевнене. Султан зложив тими уступками доказ політичного розуму, за що в інтересі загалу належить ся йому вдяка. До тих слів Köln. Ztg. мусимо лише замітити, що Порта є невичерпана в своїх кородних помислах і що всі ті вісти треба ще приймати з певною резервою.

З Кандії наспіли вісти, що проводирі повстанців подали до відомости адміралів, що утворили революційне зібрання. Адмірали заявили, що революційного зібрання не можуть признать урядово, але буде їм мило на случай потреби вийти в зносини з якою небудь народною репрезентациєю. Адмірали дали зібранню раду, щоби повстанці полишили ворожу акцію. Таку саму раду дали они також турецьким властям.

Італійський парламент закінчив літню сесію наслідком недостачі потрібного до ухвал числа послів. Відсутність многих послів виправдують незвичайною жарою італійського підсоня в тій порі, але всеж таки сумно, що у батьків народу не було на стільки саможертви, щоби потрудити ся для добра тих, що вислали їх до парламенту. Кабінет Рудінього вийшов вправді побідно з сєї сесії, але не повело ся йому перевести заповіджених реформ. В листопаді збере ся парламент на нову сесію, але серед яких обставин, сего ніхто не може предвидіти.

З Ватикану звіщають, що наслідник Ізвольського, посол російський Цариков, зложив в державнім секретаріаті всі документи потрібні до канонічних інформацій в справі семи нових єпископів католицьких, призначених на опорожнені столиці в Росії. Небавом мають бути видані номінаційні бревія, а торжественне оповіщення проконізованих єпископів послідує доперва на найближшій консисторії, не перед кінцем осені.

Королівська пара італійська прийняла запросини німецького цісаря на великі маневри, що мають відбутися в вересні в околиці Гомбурга. Ся візита не мати ме ніякого політичного значіння, бо й без того відносини Італії до Німеччини не змінять ся, як пише *Italie*, а буде се лише ревізита за остатні відвідини німецької пари цісарської в Венеції.

Новинки.

— **Що сталося з аеронавтом Андре?** То питання завдає собі тепер весь цивілізований світ, і відповіді бувають різні. Песимісти твердять, що Андре поповнив своїм відлетом самоубийство, людина знов менше скептичні припускають, що ціла виправа готова удати ся. Дванадцять днів не було про него ніякої вісти, аж оногодї донесла телеграма з Християнії о прилеті голуба, а на депеші під крилом була така напись: «Бігун північний 142 20. 47 62». Що се має значити, не знати, але годі підсудувати під сї цифри степені ширини. По перше противить ся се написі «Бігун північний», по друге та географічна ширини, яку би ті цифри виражали, є ближше нас, ніж сам Штокгольм. Є то певно шифрована депеша і Андре мусів порозуміти ся, заким виїхав, що до депеш, котрі мусять в як найкоротших знаках як найбільше виражати. Інші знов кажуть, що Андре такого голуба, як сей, не брав з собою, що отже хтось собі попросту зашуткував з Європи. Чекаймо, що буде дальше.

— **200.000 рублів** зложила польська публіка на поставлене поетови Міцкевичови пам'ятника в Варшаві. Поважну сесю суму зложено в протягу двох місяців, а участь в складках брало до 100.000 осіб, значить кожда особа дала пересічно одного рубля. А у нас? Аж соромно згадати! Ми, що числимо ся 20-мільоновим народом, десятки літ танцюємо, сьпіваємо, граємо та племо фанти на льотерії, щоби видобути з кишені який крейцар, та по всіх танцях, сьпівах, фантах і слух загинув, а бідний Шевченко ще десятки літ буде дожидати у нас якого небудь пам'ятника, і мабуть во дїжде ся.

— **Діти a fin de siecle.** В Сас, на Угорщині два хлопці в віці 12 і 13 літ замордували свого півтретялітного товариша. Злочину не сповнили они в гніві або з нерозваги, хлопчиска мали добре обдуманний план, відобрати своєму товаришеви забави дитинний візок, викинувши з него вперед властителя. План сей виконали они з застрашуючою холоднокрівністю і поводили ся по сповненню злочину так, як би були вже від давна вправними злочинцями. Дванадцятилітній Стефан Сорок і тринадцятилітній Андрій Сілягий базили ся дуже мирно з маленьким Іваном Райдіком. Нараз відобрали оба хлопці візок, з котрим бавило ся хлопця, а коли оно почало плакати, били его так довго по голові, доки не упало на землю. Стефан Сорок схилив ся над хлопця, щоби переконати ся, чи ще живе. В тій хвилі відзискав Іван Райдік притомність і кричав за візком. Тоді пхнули роззвірєні хлопчиска ножем нещасну дитину в груди і в живіт, а коли оно ще давало слабі признаки життя, закинули ему пшурок на шию і удусили. Відтак сховали тіло хлопчини в дуплавім дереві, а отвір заткали травою. Перед судом випирали ся хлопчиска зухвало всего, але згодом признали ся і спихали вину один на другого.

Наука, штука, література.

— **Справозданє дирекції цк. II. Гімназії (рускої) в Перемишлі** за р. шк. 1896/7, накладом наукового фонду. В Перемишлі з друкарні Н. Джулинського 1897. Зміст: I. Римський сенат (De senatu Romano) проф. А. Чичкевича (розвідка видана також окремо) стор. 89 і II. Вісти шкільні Директора стор. 53.

— **Справозданє дирекції цк. академічної рускої гімназії у Львові** за р. шк. 1896/7 з друкарні наук. товариства ім. Шевченка. Зміст: I. Наукова часть — д-р. Тадей Мандибур — Олімпія з картою стор. 20. II. Урядова часть — Директора стор. 50.

Проф. Володимир Левицький помістив в справозданні дирекції тернопільської гімназії розвідку п. з. *Elektromagnetyczna teoria światła* 54 сторін.

— **I. Sprawozdanie Dyrekcji seminaryum nauczycielskiego żeńskiego we Lwowie** Seminaryum nauczycielskie żeńskie we Lwowie 1871—1897, Lwów 1897 подає погляд на організацію жіньських семінарій учительських в Галичині, заложеної і організації учительської семінарії жіньської у Львові директора Меч. Барановського. Дальше містить історію заснованя і розвитку «Школи вправ з руским язиком викладовим» написану в рускій мові п. Літинською. Справозданє подає ще багато інших цікавих даних а також виказ тисячки кандидаток, що зложили іспит зрілості в тій семінарії.

— **Sniatynszczyzna**, przyczynek do etnografii krajowej. Під тим заголовком появилася в кількох випусках *Przewodnik-a naukowo-ого монографія* Ф. кс. Мрочка інспектора окр. снітинського. Єсть се монографія, котра подає багато цікавого матеріалу до нашого народовідання тимто звертаємо на неї бачністнаших етнографів.

Веснянки

принципи, утробяні плями вигубляє успішно в дуже короткім часі, від давна випробований

Crème Iris

161 18-? Д-ра Whytt'a

— Ціна слоїка з приписом ужиття 80 кр. —

Тільки правдиві з підписом Д-ра Whytt'a.

Головний склад в аптці

Жигм. Рукера

під „Срібним орлом“ у Львові.

